

Caroline Berry és Jacky Engel: Megmentő testvérek
Christian Medical Fellowship 2005. no 28.
(Folyóirat referátum)

ZÁBORSZKY MAGDA

Lemondani valamiről, hogy segítsünk felebarátainknak, egy nemes cselekedet. A vér és csontvelőadás a klasszikus példája az ilyen altruizmusnak. Most azonban új megfontolások merültek fel, amióta az asszisztált humán reprodukció technikai megengedik az orvosnak, hogy kiválasszon egy embriót, amelyik ideális szöveti donor képességeivel fog rendelkezni egy már létező személy számára. Ez a folyamat az embriót árucikké változtatja, avagy az orvosi technológia bölcs alkalmazása?

1990-ben Winston és Handyside közölte az első sikeres terhességet, ahol az embrió genetikai státuszát előzetesen megállapították, mielőtt az anyaméhbe helyezték volna. A családnak egy X-hez kötött szellemi rendellenessége volt a fiúgyermek 50 %-os érintettségével. Az orvosok ezért csak lány embriókat helyeztek az anyába.

A DNA technológia további fejlődése lehetővé teszi, hogy meghatározzák az embriók histocompatibility leukocita antigénjét (HLA) az embrió beültetése előtt. Ez a preimplantációs genetikai diagnózis (PGD) lehetővé teszi az orvosoknak, hogy olyan embriókat válasszanak ki, amelyek ideális donorok lehetnek létező gyermekek számára, megnyitva az utat az úgynevezett „mentő testvérek” létrehozására.

Az óhaj, hogy ezt cselekedjük mély részvétből fakad. Bizonyos gyógyíthatatlan betegségek, különösképpen ritka vérszegénységek, ahol a csontvelő nem tud egészséges vörösvérsejteket termelni, kezelhető csontvelő, illetve őssejt infúzióval. Ha az adományozott sejtek kompatibilisek a befogadó szervezettel, a sejtek megtelepednek és egészséges sejteket termelnek. Természetesen vannak kockázatok és kudarcok.

Vannak szövetbankok, valamint a potenciális donorok sejtjei és nyilvántartásai, mégis előfordul, hogy nem tudják a betegeket megfelelő sejtek híján kezelni. A legfelelőbb donorok a testvérek. Általában 1:4 arányban fordul elő a teljes szöveti egyezés. Nagy családokban reális esély van ilyen testvérpár meglétére. Az embriók válogatása a másik megoldási lehetőség.

Ezen technikák alkalmazása morális kérdéseket vet fel. Mi a keresztény álláspont?

Az ondó és a petesejt egyesülésével induló embrionális új életnek ugyanazt a tiszteletet kell megadni, mint ami egy gyermeket, vagy egy felnőttet megillet. A beültetés előtti diagnosztika és a nem megfelelő korai embriók azt követő eldobása elfogadhatatlan keresztény szempontból.

Különösképpen rossz a „mentő testvérek” létrehozására irányuló technika, amelynek során nagy számú embriót pusztítanak el.

Vannak keresztények, akik bizonyos körülmények között ezt megengedhetőnek tartják. Ezeknek meg kell fontolniuk, hogy mely körülmények igazolják az embriók

válogatását és eldobását. Egyes gyakran használt erkölcsi érvek a szekuláris gondolkodás felé nyitnak kaput.

Filozófiai kérdés is, hogy a gyermek eszköz-e egy cél elérésére, vagy cél önmagában. Immanuel Kant szerint az emberekkel való bánásmód során az emberben sohasem az eszközt, hanem azzal egy időben a célt is kell tekinteni akár saját magunkról, akár más személyről legyen is szó.

Szabad-e nekünk életbe szólítani „méterre gyártott” gyermekeket. A technika ellenzői azt mondják, hogy nem szabad saját kívánságaink szerint formatervezni gyermekeket, inkább el kell fogadni őket, mint egy ajándékot.

A keresztény tanításban egymás szolgálata, a betegek gyógyítása nagy hangsúlyt kap. Nem mentünk-e túl messzire, ha a meg nem született magzatok szöveteit használjuk hozzá?

Az embrió árucikké válik. A normális szexuális kapcsolat útján született gyermeknek meg van a joga és lehetősége, hogy testvérének szövetet, esetleg szervet adjon. Ehhez azonban az ő beleegyezése is szükséges. Így eljutottunk az egyéni jogok védelméhez.

Következtetés

Nem minden keresztény jut azonos végkövetkeztetésre. Vannak, akik elfogadják a fenti technológiákat, beleértve a magzati szelekciót is. A keresztényeknek világosan meg kell vitatni a témát és egyben együtt kell érezniük azokkal, akik ebben érintettek. A szöveti donor-nyilvántartások javítása és a megfelelő őssejtek jobb, etikailag megengedett forrásainak kutatása lesz a jövő útja.

A Szerkesztőség megjegyzése

Az őssejt kutatás és terápia etikájáról a Magyar Bioetikai Szemle 2010/3-4 számában összefoglaló közlemény jelent meg.